

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 34. Zettortdeenâ 23. August 1851.

S l u b d i n a f c h a n a .

Kad tas daudfabrtigi irr gaddijeas, ka kaudis, kas pee augsti zeenijama General-Gubernatera irr bijufchi subdsetees jeb kahdu scheblastibu isuhgtees un wianna spreedumu par to jaw irr dabbujufchi sinnaht, bet tomehr wehl ohtru reisi par to paschu leetu pee General-Gubernatera nahkufchi subdsetees jeb luhgtees un ta to welti farwe un apgrubtina; tad us augsti zeenijama General-Gubernatera ihpafchu pawehleschamu wisseem no Kurfemmes Gubernements-waldischanas tohp sinnamu darrichts: ka wisseem teem, kas pee zeenijama General-Gubernatera ar kahdu subdsetechamu jeb scheblastibas luhgshamu irr peeteikufshees, meerigi buhs pazeesteas un gaidiht, kamehr scheem tas spreedums par to no General-Gubernatera nahks sinmans un teem ne buhs preekschlaika eet wehl ohtru reisi tahs paschas leetas deht subdsetees jeb luhgtees. Tapat arri teem, kas sawu spreedumu jaw irr dabbujufchi sinnaht, ne buhs eet to paschu leetu wehl ohtru reisi pee augstas waldischanas peeteikt. Kas prett scho aisleegshamu darrichts, tas ar ihpafchu strahpi, itt ka katrs to buhs pelnijs, par to taps sohdihts.

Zelgawas pilli, 3schâ August 1851.

(Nr. 6146.)

Kurfemmes Gubernaters C. v. Brevern.

Gubernaments-waldischanas-rahts F. Ebeling.

Gubernaments-waldischanas-rahts W. Diederichs.

Gubernaments-waldischanas-rahts Wevell von Krüger.

Gubern. wald. sekretars Faltin.

No Kreewu-femmes.

Arkangel irr leela pilsehta Kreewu-femme us paschu seemela-puffi, ne tahli no leddusjuhwas, kur stipra andeleschana irr ar zittahm femmehm un dauds baggati lohpmanni dsihwo. Schai pilsehtai jau preeksch 4 gaddeem ta nelaine usgahje, ka tur leels ugguns-grehks zehlehs, zaur ko dauds nammi pohsta gahja un eedsihwotajeem leela skahde bija zeeschama. Tapatt tai atkal schinni gaddâ 29ta Mei mehnescha deenâ notizzis, kur no rihta leels ugguns isplattijahs, ko pee stipri puhsdama wehja ne warreja tik drihs uswinneht, un ar ko 133 lohku- un 5 muhru-nammi, weena Kreewu- un weena Wahzu Luttera-basniza lihds ar farwu skohlu, 1 Esere, 2 Apteekes,

1 grahamu-drikketaja namis, 1 zukkura-pabrihke, 1 behrnu apgabdaschanas-namis un daschi zitti krohna-nammi nodeggufchi. — Ir zittas Kreewu-femmes fittakâs mallâs leelas skahdes zaur kruffu, aukahm un siffeneem notikkufshas. Bai schehligais Deems un augstais Keisers palihds teem nabbageem kautineem wiannu leelâs behdâs! . . . r.

Kahdas sinnas par ugguns wehmejeem kalneem.

(Skattees Nr. 33. Weigums.)

Zai 16to Suhni prett pulksten 3 pehz pufsnakts peenehmahs wehl jo breesmigi ta ruhshchana kalna dohbumâ. No kalna rihtles is-

lehze sibbenigs ugguns un atspihdeja breefmigi us wiffahm puffedm. Schis bahrgais gais bij wiffem par bailibu. Pee schihs breefmigas trakfoschanas eekritte leels gabbals no kalna wirfsgalla tai deggofchâ rihkê. Leeli platti semmes gabbali un brihnifchigi leeli klints blukki tappe pee schihs breefmigas trakfoschanas iswemti un ar leelu warru isfweesti no kalna zauruma, kas ritteja ar brihnum leelu ruhlfchanu no kalna leijâ, un padarrija leelu fahdi teem diweem pilsfehdeem *Somma* un *Ottajano*.

Tanni paschâ laikâ uspluhde arri ta uppe, kas isstrehja ar deggofchu lahru no kalna, ka ta gabje pahri pahre faweem krassteem un plehtahs ar sawu deggofchu straumi pee pufs juhdes plattumâ. Sawâ straujâ tezzefchanâ noplehse ta basnigas, klosterus, nammus un wiffu lo til aisnehme. Zaur winnas pohstifchanu tappe arri famaitahs tas jaukais un baggatais pilfehde Torre (*Torre del Greko*), eefsch kurrea bij 18 tuhft. eedsihwotaji un dauds brangi nammi. No scheijeenes tezeja fchi Lahwas-straume us juhrmallu un gahsahs beidsot ar leelu tshuhlfstefchanu juhrâ, zaur lo gaddijahs jauna falla (*Halbinsel*) no 600 pehdahm garrumâ, 100 pehdahm plattumâ un 12 pehdahm augstaka kâ juhra.

Prett pulksten 4 apstahjâhs us kahdu brihdi ta ruhlfchana kalnâ un arri ne tezeja wairs Lahwas-straume. Pa scho laiku ischahwahs no kalna dauds lihkmaini sibbini no brihnifchiga spohschuma. Bet tilko schis kalns eefahze atkal iswemt teklofchu fehru, kas wahrijahs winna wehderâ, tad ne bij wairs redsamâ schihs sibbinis.

Pulksten 5 bij atkal dsirdama pehrfona ruhlfchana appafsch semmes, un itt peepeschi isnahze no kalna rihkles til dauds pelni un sprukstes, kas to kalnu applahje kâ kahdas beesas mahfonas, kurreahm ne warreja zauri redseht. Ne buhtu schihs sprukstes-mahfonas dewuschahs us juhru, bet buhtu krittufschas us Neapeles pilsfehde, tad schim buhtu tâpatt klahjees un winsch buhtu aprakts tappis ar wiffem

faweem eedsihwotajeem, kâ tai gaddâ 79 pehz Kristus peedsimfchanas tee diwi pilfehde Pompeji un Stabbije, kas tappe apbehti no fchi pascha Wesuwa. (*Skattees Mylich stohl. gr. 64 l. p.*) Weena no schim mahfonahm, kas isstattijahs kâ leeli un augsti pihlari, bij jo jauka un gaischa ne kâ wiffas zittas, strehje tefscham pahri pahre to weetu, kur es fehdeju. Par to fahihjees steidsot probjam no schihs weetas un gabju us sawu kohrteli.

Pulksten 7 preefch pufsdeenâs tilke pahrnahzu sawâ kohrteli; lohgi bij mannam lambarim stahwejuschi walkam, tapehz bij pelni nahlfchi eefschâ par lohgeem, un schee bij 3 zolli (tukki) beesumâ wirfs grihdu.

Tai 16tâ Suhni grihbeju aistapt us pilfehde Torre, bet par semmes wirsu tur ne mas ne warreja aiscet to karstu gruschu un pelnu deht; ohtrâ deenâ zehlohs ar laiwu pahre to juhras lihkmumu pahri, tad atraddu ka tilkai retti kahds no fcha pilfehde eedsihwotajeem zaur behgfchanu bij isglahbees no turrenes, bet zitti wiffi bija appafsch deggofchas Lahwas atradduschi sawu nahwi, kas bija applahjusi Torres pilfehde.

Gare juhrmallu bij redsamâs leels pulks sprahguschas siwis, kas bij nopluzzinatâs zaur eetezzefchanu wehrdoschas Lahwas juhrâ. Schi karsta Lahwas-straume bij arri nopohstijusi waitak ka kahdas 3000 puhra-weetas no wihna kalneem, eefsch kurreem arri zilweki bij palikluschi eefschâ, kas ne bija zerrejuschti scho straumi nahkam pahre scho weetu, jo zittadi bij ikkatram deesgan laika glahbtees un isbehgt no schim breefmahm. —

Fahdi kalni ne ween ugguni, bet arri warren dauds uhdena iswemj; un schihs schnahdamâs straumes tilpat darra leelu fahdi, kâ deggofchas Lahwas-straume.

Tai gaddâ 1755 iswehme tas kalns *Kattlagan* eefsch Island (pee Dunksu semmes peederiga falla) dauds uhdena. Schinni gaddâ 17tâ Oktober mehnesi pulksten 10 preefch pufsdeenâs tappe mannita semmes trihzechana, zaur lo daschi nammi apgahsahs. Ne ilgi pehz tam isnahze trihs weetas leelas uhdens strau-

mes, kas appluddinaja semmes gabbalu no peezahm juhdschm garrumâ un tschettahm plattumâ. Schihs uhdens-straumes isfweede leelus leddus gabbalus. Tas uhdens bij sa-
jaukts ar druppeneem alminu (Wimstein) un pelneem. Tâ rahdijahs, kad ugguns ar uh-
deni buhtu samettuschees kohpâ, wissu poh-
stihht. Weefas duhmu mahkonas zehlahs no
kalna gaisâ, ohlas birre kâ kruffa no kalna
leijâ. Wehl weenadi ween ruhze pehrkons ap-
pafsch semmes un semme tappe krattita, un
kalns mette breefmigus sibbinus leijâ. Tee
iswemti almini bija wiffi karsti, kas kritte ar
gaischu fillu un pelleku flapdranki. Pehz tam
kritte leela leddaina kruffa, kureas graudds,
kad tohs pahrsitte, bija smilts un pelni eefschâ.

To nakti bij redsams breefmigs ugguns,
kas tâ isstatzjahs, ka wifs debbes
gais buhtu eededses un draudetu apriht
wissu pasauli. Us pascha kalna bij leels
ugguns-stabs, no kurea ischahwahs sibbini
un ugunigas lohdes. Tahlu wifsapfahrt
bija tik gaisch kâ deenâ. Gaisâ bij dsirdama
leela krakhschana, appafsch semmes leela ruh-
schana un eefsch kalna dohbja pehrkons. Gais
bij pils sehwefa twaifa, un dwaichu welkoht
kritte muttê un nahsis smalki pelnu putteki.

Tai 18tâ Oktober aplahje to kalnu kâ arri
wissu to aplahreju gabbalu beesa migla ar
leetu. Ta krakhschana bij dsirdama arri tai
deenâ, un walkara bij atkal redsams tas ug-
guns-stabs. Tai treschâ deenâ bij duhmu-stabs
prett walkara puffi pilns ar farkanahm
dsirkstelehm, ta ohtra pufse bija tum-
scha, un melna smilts lihds ar pelneem ap-
behre wissu to semmi. Ta sprahgschana
pee scho leetu iswemschanas notikke dauds-
reis ar tahdu trohfsni, ka to warreja dsirdeht
pee 25 lihds 30 juhdschm tahlumâ. Tik tahlu
warreja arri redseht to ugguns-stabbu un tahs
uggunigas lohdes. Brihscham ugguns, brih-
scham uhdens nahze pamihschu ahtrâ no kalna.

Septitâ Nowembera mehnescha deenâ pa-
lille schis kalns jo rahmaks, ugguns- un uhdens-

straumes apstahjahs, krakhschana un pehrkora
ruhkschana ne bija wairs dsirdama.

Ta pohstischana bija leela, ko schi nelaima
toreis padarrija schi semmê; schihs uhdens-
straumes noplehse, isgrause un apgahse wissu
ko tik aisnehme sawâ zekâ. Pelni, smilts un
almini aplahje laukus, ptawas un meschus.
Smilkts gulleja daschâs weetas 4 lihds 6 peh-
das augstumâ; almini 10 lihds 15 mahzinas
smaggi tappe swaiditi lihds 4 juhdschm tah-
lumâ; — tad warr gan dohmaht, kad tahds
almins tohp ar tahdu warru sweests un ritt
tik tahlu, ka tad gan netaupija, kas tam gad-
dijahs preekschâ. Dauds jaunus klintes nu
kalni bij uszelti gare juhrmallu, kas bij gad-
dijuschees no almineem un leddus gabbaleem,
sajaukti ar smilkti un pelneem.

Teem eedschwotajeem lauki, ptawas un me-
schi tappe nopohstiti un wajadseja nu nemt
speeki rohâ un eet ubbagods.

Zik brihnischligi irr ta augsta Deewa darbi,
un zik leels winsch irr eefsch sawas warras, kâ
jau kehnsch Dahwids fakka sawâ 104 ds.
32 pant.: Kad tas Kungs usluhko to
semmi, tad ta drebh, un kad winsch
aiskare tohs kalnus, tad tee kuhp.

Heilsberg.

Pateiziba.

Saweem gohdigeem basnizas-pehrmindereem
un draudses wezzakajeem, un ir teem deewa-
bihjigeem draudses lohzeekleem, kas tik baggatu
un firsnigu mihlestibu mums kahdâ deenâ irr
parahdijuschi un muhsu firdi tik preezigu pa-
darrijuschi, mehst itt no wiffas firds sawu pa-
teizibu isdohdam. Gan mums buhtu preeks
juhfu gohda darbu wisseem isstahstihht, lai ir
zitti par juhfu labbu tizzibu un mihlestibu is-
preezajahs; bet mehst sinned, juhst ne efaat kah-
rigi pehz pasaules gohda. Tai tad tas, kas slep-
penibâ reds un makka gaismâ, juns pehz sa-
was mihlestibas un schelastibas atlihdsina,
juhst swehtidams pee meefas un pee dwehseles
zaur Jesu Kristu!

S—z.

Waffaras rihts.

Meld. Es bleeku dahra biju.

1.

Jaw swaigsnu spohschums mittahs
Ur sawu mirdfeschah,
Un rihta blahsma sittahs,
Rahd faules uslehtschah.

2.

Bet wehl irr fluffas mallas,
Wiss duß itt meerigi;
Tif ween ka lagseigallas
Dsecd fruhmös flannigi.

3.

Tahs flawe kohfschi, jauki,
To augstu deewibu,
Zaur kureru juhr' un laufi
Tohp pilni swehtibu.

4.

Raug, rihta jaukais spohschums,
Drihs aug un isplesehahs;
Un wiffas dabbas kohfschums
No jauna parahdahs.

5.

Ra spirdsina to firdi
Ta rihta wehsmina;
Rad putninus wehl dsirdi,
Kas tewi preezina.

6.

Jaw nakts irr aisbehgust,
Nu behrni, zekatees!
Raug, faule uslehtsufi;
Pee darba feidsatees!

M. B.

Teefas fluddinaschana 2.

Pee Wainodes Kalmuuischas frohga irr preekfch trim neddelahm weens bullis peeflibdis. Tadehl tohp no Wainodes pagasta teefas tas, kam schis bullis peederr, ussainahs, feschu neddelu starpä, tas irr lihds 27to August 1851, scheid peefktees un to bulli prett barroschana un fluddinaschana atlihdsinoschannu pretti nemt, zittadi to bulli pagasta lahdei par labbu uhtropè pahrdohs. Wainodes pagasta teefa, tai 16. Juhli 1851. (Nr. 129.) ††† Ribbeneef Ernst, pag. wezz. 1 Teefas ffrihweris D. Siegel.

No Krohna Talsinas pagasta teefas tohp wiffi parradu deweji ta Jaumjelgawas mahzitaja muischas Ahnura fainneeka Jakob Eifenschmidt, kas faldatös nodohs, ussainati, wifswelak lihds

20to September 1851 pee schis pagasta teefas ar geldigahm peerahdschanahm peefktees; tapatt arri tee, kas winnam fo parradä buhtu, sewi usdohtees, jo pehz schi termina neweenu parradu prassitaju wairö ne klausihö, un katru parradneeku, kas sewi ne buhs usdeweess un no teefas tiks atrasts, pehz likkumeem strahpehs. Woggunuischä, tai 20tä Juhli 1851. 1 (Nr. 632.) ††† Martin Ufsan, peefehdetajs. E. Neuland, teefas ffrihweris.

Zaur scho teek sinnamu darrihts, ka tai Ischä September f. g. Frank-Sessawas muischä tahs apfihlataö lectas ta lihdsfchinniga mohderneeka Johann Weidemann, prohti: firgus, aitas, zuhkas, sohfiö, 1 gohwi un zittas lectas wairakfohlitajeeem uhtropè pahrdohs. Frank-Deffawas pagasta teefa, tai 10tä August 1851. (Nr. 61.) Peefehdetajs Wierert. Teefas ffrihweris J. Wolkowäki.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassifchanaö pee ta W. Pedwahles fainneeka Kempu Witta, tohp ussainati, lihds 4to Oktober f. g. scheid peefktees. W. Pedwahles pagasta teefa, tai 4tä August 1851. 2 (Nr. 107.) ††† Trohske Indrik, pagasta wezz. Ed. Schmidt, ffrihweris.

Tai 10tä September f. g. taps Lestenes muischä pee pagasta teefas par bahrinu mantahm uhtropè turreta, fur daschadus traufus, bet wifswairak seewifschu drehbes, jaw walkatas un itt jaunas, pahrdohs. Lestenes pagasta teefa, tai 13tä August 1851. 3 (Nr. 115.) ††† Anfs Zerre, pagasta wezzafajs. Jagdhold, pag. teefas ffrihw.

Zittas fluddinaschana 3.

No Salkasmuischas waldifchanaö tohp zaur scho sinnamu darrihts, ka tee, kas gribbetu plawas ihrecht, kas schi pagasta fainneekem us Slohkas rohbeschahm irr eerahditas, no schi laika wairö ne ka lihds schimi bijis, ar teem fainneekem warr falihgt un norunnah, bet tif ar paschu muischas waldifchannu ween; zittadi tee, kas ar kahdu fainneeku buhs norunnajuschu un winnam warr buht ir aismakfajuschu, ne tif ween to ihretu plawu paspehlehs, bet ir to aismakfatu nauwu faudehs. Salkamuischä, tai 4tä August 1851. 1 (Nr. 54.) Muischas waldifchana.

Preekfchfainneeks, kas jaw kahdus gaddus kalpa buhschanaö irr deenejis, un par sawu usweschanohe labbas sibmes warr parahdih, warr labbu weetu dab buht. Klahstakas sinnas dohd Steffenhagen fungö Jelgawä. 3